Monoteističko troglasje

Religijska poduka i alternativa

Zašto sve upravo objavljena knjiga *Monoteističko troglasje - Uvod u judaizam, kršćanstvo i islam* zavređuje pažnju široke javnosti

Piše: Marko ORŠOLIĆ

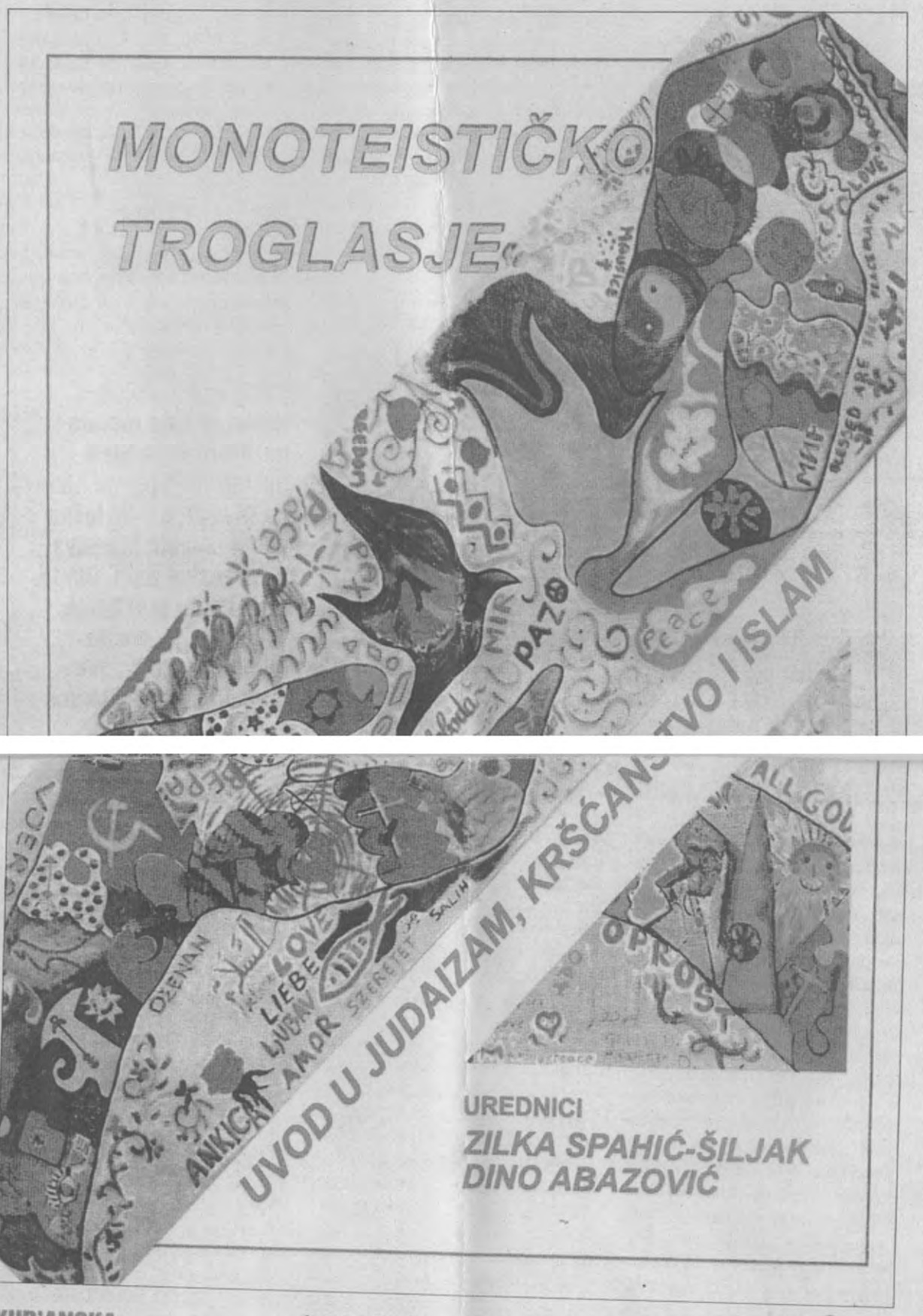

Upravo objavljena knjiga Zilke Spahić-Šiljak i Dine Abazovića (urednici) Monoteističko troglasje - Uvod u judaizam, kršćanstvo i islam (izdavač: Rabic, Sarajevo sa suizdavačima) zavređuje pažnju široke javnosti zbog nekoliko razloga.

Univerzalno tumačenje

Ponajprije, radi se o veoma ozbiljnoj publikacija koja na sasvim novi način prikazuje monoteističko troglasje pod kojim se misli na judaizam, kršćanstvo i islam. Drugo, novi je pristup nastanku ove knjige - ravnopravnom suradnjom teologa i sociologa, i inače poznavaoca religija. Historijski gledano, ove tri religije su stoljećima zloupotrebljavane u [illegible] su teško opteretile cijelo čovječanstvo. Čak, rasprava o tim činjenicama i danas dodatno opterećuje.

Zilka Spahić-Šiljak i Dino Abazović veoma znalački zaobišli su ova opterećenja i izborom poznavalaca religije (teologa i sociologa) i iznad svega najkvalitetnijih recenzenata (njihove ocjene su ugrađene u pisani tekst) i kao urednici intervencijama u samom tekstu su nam ponudili izuzetno kvalitetno štivo o monoteističkom troglasju. To štivo je vrijedno prije svega zbog toga što je prezentirano dijaloški. Ne u pravcu nekog lažnog sinkretizma ili plitkog prozetizma, nego s ciljem jednog znanstvenog i historijskog razumijevanja i univerzalnog tumačenja.

Sve ovo je omogućio noviji razvitak, kako teologije, tako i suvremene filozofije i sociologije kao njezinih sudjelatnica (ne sluškinja) na zajedničkom putu do shvaćanja svega, pa i smisla života samoga. Knjizi nedostaje pravo vrednevanje važnosti i dosega Drugog vatikanskog sabora (1962-1965). Naime, Sabor nije samo iskorak Katoličke crkve iz političkog srednjovjekovlja, nego i promjena mnogih znanstveno-teoloških paradigmi, od kojih je najznačajnija ona da je i u judaizmu, i islamu, i u kršćanstvu Bog jedan te isti (mi ga različito pokušavamo shvatiti). Bez promjene ove paradigme monoteističko troglasje bi bilo samo frustrirajuća želja, jer ne bi bila dovoljna sama kur'anska konstatacija da je „vaš Bog (jevrejski i kršćaski) i naš Bog jedan te isti".

KUR'ANSKA KONSTATACIJA

Bez promjene ove paradigme monoteističko troglasje bi bilo samo frustrirajuća želja, jer ne bi bila dovoljna sama kur'anska konstatacija da je „vaš Bog (jevrejski i kršćanski) i naš Bog jedan te isti"

Isto tako, bez Deklaracije Drugog vatikanskog sabora o vjerskoj slobodi razgovor o svemu ovome bio bi iluzoran.Međutim, publikacija Monoteističko troglasje nudi obilje najvažnijih informacija o ovim trima religijama i pojavama koje ih nužno prate.

Važno je upozorenje urednice i urednika da te informacije ne nude nadomjestak regijskoj poduci (koja je nužno vezana uz poslanje svake vjerske zajednice i nenadomjestiva je) nego zapravo plodonosnu alternativu njima. S pravom će se mnogi pitati odakle potreba za alternativom?

Prva pomisao je da religijska pouka nije kvalitetna. Gdje nije kvalitetna, treba je popraviti. Druga pomisao je da se svijet danas tako brzo i nepovratno globalizira pa je prava šteta da svjetske religije aktivno ne sudjeluju u tome. Poslije desetljeća organiziranog, politički obojenog ateizma nužno je bilo vratiti ljudima religijsko naslijeđe, bez stoljetne patine (T.Šagi-Bunić) i u jeziku koji se razumije u sekuliranom društvu.

Veoma je dobro što se autori monteističkog troglasja ne bave ovim dilemama nego se veoma zanalački posvećuju temama o kojima riječ. Dakle, važno je pomenuti i autore: Zilka Spahić-Šiljak, Ivo Marković, Alen Kristić, Zorica Kuburić i Dino Abazović. Čini mi se da je veoma važna aktivna uloga recenzenata u smislu ne samo ocjenjivača teksta, nego i njegova djelomičnog nastanka pa ću ih sve nabrojati: Milan Vukomanović, Mato Zovkić, Eli Tauber, Ivan Cvitković, Rešid Hafizović i Ivan Šarčević.

Suvremena definicija religije

Osim potpunog odbacivanja apologetskog i često neznanstvenog pristupa, publikacija Monoteističko troglasje veoma uvažava sva suvremena dijaloška stremljenja među religijama, ali isto tako uvažava i sva dokumenta o ljudskim i drugim pravima koje nude međunarodne institucije.

Kroz sve radove u knjizi je prisutna veoma suvremena definicija religije kao 4C. Naime, Leonard Swidler, urednik najboljeg časopisa monotietičkog troglasja Journal of Ecumenical Studies (Temple University, Philadephia) devedesetih godina prošlog stoljeća je s pravom kritizirao manjkave sociološke definicije religije kao vjerovanja (creed), kulta (cult), kodeksa moralno-etičkih principa (codex of moral-ehical principles) pa je tomu dodao i vjersku zajednicu (community). Mnoge je zbunjivalo to što je, recimo, Crkva bila dio vjerovanja (*Vjerujem u jednu, svetu, katoličku i apostolsku Crkvu*). Vjerska zajednica je poseban dio svake vjere i treba ju posebno tretirati, jer ona je domovina vjerničkog identiteta. Opasnost je reducirati religiju na historiju vjerske zajednice ili samo na etiku ili na kult, što je praktično naša religioznost.

Pravu novinu Monoteističkog troglasja predstavlja dosljedna primjena principa ravnopravnog tretiranja svih monoteističkih, objavljenih religija i njihovo krajnje objektivno i znanstveno utemeljeno prikazivanje. Dosljedno provođenje ravnopravnog tretiranja religija veoma je važno za ravnopravno tretiranje njihovih privrženika. Naime, vjerska ravnopravnost ima svoje uporište i u iskustvenoj činjenici da niko od nas nije religiju birao nego ju je kao naslijeđenu prihvatio.

Kooperativno-dijaloški odnos

Sve u svemu, knjiga Monoteističko troglasje je vrijedna naše pažnje, dodatnih razmišljanja o njoj i povodom nje. Jer, treba završiti sa brzopletim manipuliranjem religioznim ljudima, marginaliziranjem religije u javnoj sferi i ponovno afirmirati kooperativno-dijaloški odnos prema svima u izgradnji boljeg i humanijeg svijeta.